پەروەردەی مۆدێرن لە نێوان لێبوردەیی و بێسەروبەریدا.. وریا مەعروف

پرۆسەی پەروەردە لە سەردەمی نوێدا چیتر تەنها گواستنەوەی زانیاری یان سەپاندنی دیسپلینێکی توند نییە، بەڵکو گۆڕاوە بۆ جۆرێک لە هونەری مامەڵەکردن لەگەڵ “خودی” مرۆڤدا، کە تێیدا سنووری نێوان ئازادییەکی بونیادنەر و پاشاگەردانییەکی وێرانکەر بە تەمومژاوی ماوەتەوە.

لە جیهانی پڕ لە گۆڕانکاریی ئەمڕۆماندا، چەمکی پەروەردە بەرەو قۆناغێکی نوێی مێژوویی هەنگاو دەنێت کە تێیدا هەموو بنەما کلاسیکییەکانی ڕابردوو خراونەتە ژێر پرسیارەوە. لێرەوەیە کە چەمکی لێبوردەیی وەک کۆڵەگەیەکی سەرەکیی مۆدێرنە دەردەکەوێت و هەوڵ دەدات ژینگەیەکی ئارام بۆ گەشەی دەروونیی نەوەی نوێ بڕەخسێنێت. بەڵام ئەم گۆڕانە لە پارادایمی پەروەردەییدا، لەگەڵ خۆیدا ئاڵنگارییەکی گەورەی هێناوەتە ئاراوە کە بریتییە لە ونبوونی سنووری ناسک لە نێوان ڕێزگرتن لە ئازادییەکانی تاک و کەوتنە ناو زۆنگاوی بێسەروبەرییەوە.

لێبوردەیی لە جەوهەری خۆیدا بەهایەکی بایە و ئامانجی دروستکردنی مرۆڤێکی متمانەبەخۆ و کراوەیە کە بتوانێت بەبێ ترس لە سزادان، توانستە شاراوەکانی خۆی دەربخات. بەڵام کاتێک ئەم چەمکە لە ناوەرۆکە فەلسەفییەکەی خاڵی دەکرێتەوە و دەبێتە پاساوێک بۆ دەستبەرداربوون لە ئەرکی ڕێبەری، لێرەوەیە کە مەترسییەکان دەست پێ دەکەن. زۆرجار لەناو سیستمە پەروەردەیییەکان و ژینگەی خێزانیدا، وا تێگەیشتن دروست دەبێت کە لێبوردەیی واتە جێهێشتنی منداڵ بەبێ چوارچێوە و ڕێسا، ئەمەش جۆرێکە لە پاشەکشەی پەروەردەیی کە زیانەکەی کەمتر نییە لە توندوتیژیی کلاسیک.

کێشەی سەرەکی لێرەدا ئەوەیە کە پەروەردەی مۆدێرن زۆرجار فێری نەکردووین چۆن مامەڵە لەگەڵ ئازادیدا بکەین، هەر بۆیە لێبوردەیی وەک تەمب□□□ی و بێسەروبەری وەک ئازادی لێکدەدرێتەوە. بێسەروبەری کاتێک سەرهەڵدەدات کە لێبوردەیی دەگۆڕێت بۆ جۆرێک لە بێباکی، کە تێیدا تاک فێری بەرپرسیارێتی نابێت و وا تێدەگات کە ئازادی واتە کردنی هەر کارێک بەبێ گوێدانە ئەنجامەکانی. ئەم جۆرە لە گەورەکردنی نەوەکان، مرۆڤێکی لاواز و بێ ئیرادە ب□ر□ه□م د□ه□ن□ت ک□

لە بەردەم بچووکترین بەربەستەکانی ژیاندا هەرەس دەهێنێت، چونکە لە ژینگەیەکدا گەورە نەبووە کە تێیدا سنوورەکانی “ماف” و “ئەرک” بە ڕوونی دیاریکراو بن.

پەروەردەی ڕاستەقینە و هاوسەنگ ئەو سیستەمەیە کە بتوانێت مۆدێلێکی “دەسەڵاتی میهرەبان” بونیاد بنێت. بەو مانایەی کە ژینگەیەک بخولقێنێت تێیدا یاسا و پرەنسیپەکان نەک وەک ئامرازی سەرکوت، بەڵکو وەک ڕێگەیەک بۆ پاراستنی ئاسایشی دەروونیی تاک و کۆمەڵگە سەیر بکرێن. تەنها لەم ڕێگەیەوە دەتوانین مرۆڤێکی “ئازاد بەڵام پابەند” بەرهەم بهێنین کە هەم ڕێز لە خودی خۆی بگرێت و هەمیشە ئەرکە کۆمەڵایەتییەکانی فەرامۆش نەکات. ئازادی بێ بەرپرسیارێتی تەنها سەرابێکە و تاک بەرەو تەنهایی و سەرگەردانی دەبات، لە کاتێکدا لێبوردەیی لەگەڵ یاسا و ڕێکخستندا، دەبێتە هۆی گەشەیەکی تەندروست.

کلیلی سەرکەوتن لە پەروەردەی مۆدێرندا لەوەدایە کە بزانین ئازادی بێ یاسا دەبێتە پشێوی، و یاسای بێ ئازادیش دەبێتە ستەمکاری و کوشتنی داهێنان. لێبوردەیی ڕاستەقینە دەبێت ئامرازێک بێت بۆ بونیادنانی کەسایەتییەکی بەهێز و بەرپرسیار کە بزانێت کەی و لە کوێدا سنوورەکانی خۆی و ئەوانی تر دەست پێ دەکات. تەنها لە ڕێگەی ئەم هاوسەنگییە وردەوە دەتوانین نەوەیەک پێبگەیەنین کە هەم خاوەن هزری ئازاد بێت و هەمیشە خاوەن ئیرادەیەکی پۆڵایین بێت بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی ژیان بەبێ ئەوەی بکەوێتە ناو داوی بێسەروبەرییەوە.